

DIRVA

Nr. 4

Sausio-January 11, 1960

Cleveland, Ohio

Lietuvos vienkiemiai yra krislai kompartijos akyje

"Viena pagrindinių kliūčių, trukdančių toliau vystyti žemės ūkį mūsų respublikoje, yra sunkus buržuazinės santvarkos palikimas — vienkiemiai", — skundėsi Maskvoje Sniečkus. Esą: "Apie 300 tūkstančių kolūkiečių ir tarybinių ūkių darbininkų kiemų yra atskirose sodybose. Tai komplikuoja vadovavimą... ir politinį-masinį darbą kaimė".

Per pastaruosius penkerius metus kolchozų centruose esą pastatyta tik 18 tūkstančių namų, tai yra, vidutiniškai po 5,600 namų kasmet. Bet čia, atrodo, įskaityti visoki namai, ne vien gyvenamieji. Tačiau, jeigu tai būtų ir gyvenamieji, tai tokiu tempu vienkiemų naikinimas vistiek truktų dar apie 60 metų. Bet Sniečkus, nors ir nevirtai, sako: "Mes manome, kad iki septynmečio pabaigos reikėtų perkelti bent 150 tūkstančių kiemų".

Iki septynmečio pabaigos tėra šešeri metai. Tai "reikėtų" perkelti vidutiniškai nebe po 5, o po 50 tūkstančių kasmet.

NETYCIOMIS TEISYBĖS PASAKĖ

Chicagiškis Jokubka, pereitą vasarą ekskursavęs Lietuvoje, savo laikraštį rašė, kad gyvenimo lygis Lietuvoje dabar daug aukštesnis, negu buvo prieš kelias dešimtis metų.

Tas jo parašymas buvo išverstas į rusų kalbą ir atspausdintas Maskvos Pravdoje, o Sniečkus jį kartojė kompartijos CK posėdy Maskvoje. Lietuvoje žmonės irgi pastebėjo tą pasakymą ir kalba, kad tikrai, dabartinė rusų okupacija Lietuvos gyvenimo lygio kai kuriose srityse dar nespėjo nusmukdyti iki to lygio, koks buvo anos rusų okupacijos laikais, prieš kelias dešimtis metų.

"SOCIALISTINĖ" ŽEMĖS ŪKIO GAMYBA NEPAVEJA SKLYPININKŲ

Kalėdų laikotarpiu Maskvoje vykusiame kompartijos Centro Komiteto susirinkime Sniečkus atskleidė, kad mėsos ir pieno gamybos srityje kolchozams ir sovchozams prisivytį individualiai naudojamus sklypelius

yra sunkiau, negu pasiekti mėnulį. Jis tenai pasakė, kad "1959 metais, pirmąsiais septynmečio metais, kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose šimtui hektarų žemės ūkio naudmenų bus pagaminti po 34 centnerius gyvojo svorio mėsos ir po 159 centnerius pieno. Visų kategorijų ūkiuose — po 76 centnerius mėsos ir 407 centnerius pieno".

"Kolūkiai ir tarybiniai ūkiai" yra vadinamasis "socialistinis" žemės ūkio sektorius, ir jis Lietuvoje apima apie 95% žemės ūkiui naudojamos žemės. Individualiai naudojamieji sklypeliai sudaro tik apie 5% tokios žemės. "Visų kategorijų ūkiai" reiškia "socialistinius" ir individualieji sklypeliai drauge sudėjęs. Jeigu pridėjus prie "socialistinių" žemių tuos sklypelius, mėsos gamybos vidurkis pašoksta nuo 34 iki 76 centnerių, o pieno vidurkis nuo 159 iki 407 centnerių iš 100 ha, tai nesunku apskaičiuoti, kad mėsos gamyboje privatūs plotai už "socialistinius" yra produktingesni beveik 23 kartus, o pieno gamyboje — net daugiau kaip 32 kartus!

Labai panaši padėtis buvo ir 1957 metais. Per dvejus metus "socialistinių" plotų produktingumas, tiesa, privačiųjų produktingumą šiek tiek pasivijo, nes tada pieno gamyboje privačiųjų plotų produktingumas buvo net 44 kartus didesnis už "socialistinius". Privachuose sklypuose produktingumas, žinoma, nebėgali didėti, nes ten jau išnaudotos visos galimybės. Kolchozai ir sovchozai 1959 metais padidino mėsos gamybą 33%, o pieno — 25%, bet pavaršę skelbtų užsimojimų neįvykdė. Užsimota buvo gauti mėsos — 40 cnt. iš 100 ha, o esą gauta tik 36 cnt. gyvo svorio. Pieno buvo užsimota gauti 175 cnt. iš 100 ha, esą gauta tik 159. Užtat dabar Sniečkus Maskvoje pažadėjo, kad ateinančiais metais tai jau tikrai bus gauta 40 cnt. skerdenos, o pieno būsią 180 cnt. iš 100 "socialistinių" hektarų.

Chicagos mažuosius lietuviukus aplankęs Kalėdų senelis atnešė kiekvienam gražių dovanėlių. Dabar jie laukia kitų Kalėdų ir dovanų... A. Gulbinsko nuotrauka

Chicagos lietuviškoji kolonija gali būti užtikrinta artistine ateitimi. Jaunųjų ansamblis "Tėviškėlė", kuris neseniai savo krikštynose suvaidino "Mažosios vestuvės", sudaro jau rimtą konkurenciją didiesiems ansambliams. Nuotraukoje scena iš "Paskutinis vakarėlis aš pas savo motinėle".

A. Gulbinsko nuotrauka

GINKLUOTAS PASIPRIEŠINIMAS BULGARIJOJE

Partizanų kovos ir tyli opozicija.- Ūkinio chaoso baimė.- Jaunimo rusinimas.

Ir Bulgarijoje, kuri dėl savo istorinių ir kultūrinių ryšių su Rusija yra pasaulio laikoma klu-sniausiu ir ištikimiausiu Maskvos satelitu, kaip naujai ateinančios žinios sako, komunistams dar nepasisekė galutinai pavergti gyventojų. Komunistinės įstaigos šiomis dienomis turėjo viešai pripažinti, kad ten veikia ginkluotos pasipriešinimo grupės.

Sofijos komunistų organas "Otečestven Front" pranešė, kad netoli pietinės Bulgarijos sienos, prie Pirinska Bastrica upės, bulgarų pasienio sargybos, "gyventojų padedamos, užklupo ir kautynėse likvidavo banditus" (tuo vardu sovietiniame bloke pravaržiuojami prieš komunistinį režimą kovoją partizanai). Pasieniečiai "už socialistinį budrumą" buvo apdovanoti bulgarų ir sovietų pasižymėjimo ženklais.

Bulgarų rezistencija nėra vieninga. Net bendra kova prieš komunistą nepriėmė prie politinių tikslų bei operatyvinių priemonių suderinimo.

Stipriausia opozicinė grupė, be abejo, telkiasi aplink buvusią ūkininkų partiją, kurios šalininkai gyvena visose krašto dalyse ir, nors viešesnį aktyvumą retai pa-

rodo, tačiau savo gera ryšių ir žinių perdavimo sistema komunistiniam saugumui atrodo pavojingiausia.

Pietinėje Bulgarijos dalyje veikia dešinėsios grupės, politiškai artimos buvusiai profesoriaus Aleksandro Zankovo tautinei partijai. Jos turi suorganizuotus mažus, bet gerai ginkluotus partizanų vienetus, kurių vardai "Princas Kirilas" ir "Metropolit Stefan" primena komunistų nušautą sosto įpėdinį ir ištremtą mirusį Bažnyčios kunigaikštį.

Trečioji pasipriešinimo grupė susideda iš šalininkų "bulgarų-kojo Gomulkos", Ivano Karavainovo, kuris po atkaklių frakcijų kovų paskutinę minutę paspėjo pabėgti Jugoslavijon, iš čia jis tarp 1948 ir 1954 metų karštai agitavo bulgarus nusikratyti Maskvai paklusnų režimą. Jo iniciatyva Bulgarijon pradėti įsmugeliuoti Tito agitatoriai. 1955 metais, po Chruščiovo susitaikymo su Titu, Karaivanovo vardas iš viešumos dingio. Tačiau Belgrade pasakojama, kad jo suorganizuotas aparatas Bulgarijoje tebesąs neišardytas ir Jugoslavijon siunčias vertingas karines, ūkines bei politines informacijas.

Šioms trims svarbiausioms opozicinėms grupėms atskirai kovojant, neorganizuotas pasipriešinimas apima daug platesnius sluoksnius. Ypač didelį nerimą ir įtampą sukėlė gandai, kad komunistiniai vadukai planuoja galutinį krašto įjungimą į Sovietiją. Kai kurie ženkiai, atrodo, tuos gandus patvirtina: jau kuris laikas vedama ryškiai intensyvi kampanija dėl rusų kalbos, "mūsų antrosios gimtosios kalbos". Šiaurinės Bulgarijos miestelyje Pleven einas komunistų laikraštis "Septemvriskaja Pobeda", pvz., rašė: "Didysis uždavinys išmokyti rusų kalbos tenka motinoms. Kiekviena motina yra įpareigota padėti savo vaikams, bet tam reikia, kad ji pati mokėtų tą kalbą. Mokėdami rusų kalbą, tėvai gali jaunajai kartai ne tik įskiepyti meilę rusų kalbai, bet ir pagilinti draugiškumą pirmajam socializmo kraštui, Sovietų Sąjungai."

Net ūkininkai, gyvenę nuošaliose kalnų sodybose, kurie nevisi moka bulgariskai rašyti, turėjo įsipareigoję išmokyti rusų kalbą. Žemės ūkio ministerijos organas "Zemedelsko Zname" ta proga rašė: "O, kokią didelę naudą, kokią palengvinimą, išpildant savo pareigas, suteiks ūkininkams rusų kalbos mokėjimas! Jis jiems padės žengti sėkmingu sovietinio kolchozininko keliu..."

Tačiau ne vien tik "spontaniško pasiprašymo įstoti į didžiąją sovietų tautų šeimą" baimė stiprina bulgarų pasipriešinimą. Svarbi vaidmenį vaidina ir ūkinis smuikimas. Mėsos stoka pasiekė tokį katastrofišką laipsnį, kurį galima lyginti su būkle Lenkijoje. O dar po II Pasaulinio karo Bulgarija eksportavo mėsą! Priverstinis kolchozinimas juo labiau gąsdina ūkininkus, kad ir pramonėje prievarta iššaukė neigiamus rezultatus. Atrodo, kad artėjimas į katastrofą ir daugelį partijos pareigūnų pradeda įtikinti, jog ligšiolinį "griežtąjį kursą" nebus galima ilgai tęsti. (tp)

NAUJI ATOMINIŲ BOMBŲ IR RAKETŲ BANDYMAI

* PRANCŪZIJOS vyriausybė įspėjo visas Saharos teritoriją naudojančias komercinės aviacijos linijas, kad jos būtų pasiruošusios per 12 valandų evakuotis iš Saharos zonos, nes Prancūzija jau esanti pasiruošusi bandyti savo gamybos atominę bombą. Bomba esanti mažesnė už šiandien didžiųjų valstybių gaminamas, maždaug tokio pajėgumo, kokia buvo išmesta virš Hirošimos.

* SOVIETIJA paskelbė, kad ji bandysianti naują galingą erdvės raketą, ją iššaudama į centrinį Pacifiką tarp sausio 15 ir vasario 15 d. Tasso pranešime užsienio vyriausybės reikalaujamos per tą laikotarpį atitraukti savo laivus ir lėktuvus iš 45,000 kv. mylių ploto Havajų pietvakariuose.

JAV erdvės mokslininkai spėlioja, kad rusai galį bandyti ta raketą trumpam laikui iškelti žmogų į erdvę. Tą iš dalies patvirtino ir Maskvos radijas nurodydamas, kad projektuojamieji bandymai esą dalis pasiruošimų "žmogaus išskridimui į tarpplanetinę erdvę".

JAV NUOLAIIDOS

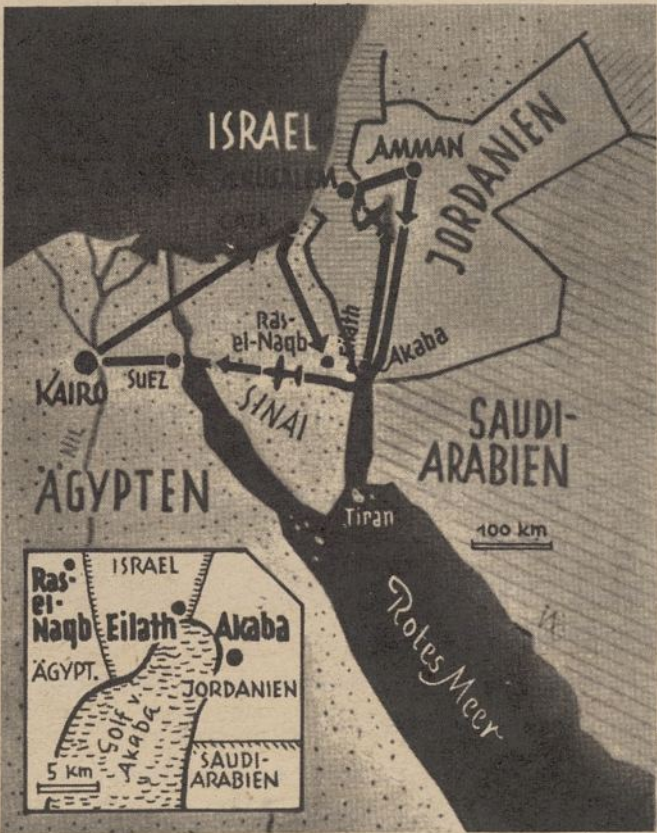
JAV esanti pasiruošusi dar kartą sumažinti savo reikalavimus, kad atgavus bent dalį II Pasaulinio karo metu rusams duotą paskolų.

Pagal skolinimo - nuomavimo

J. Bačiūno ir gen. T. Daukanto bičiuliškas pasisveikinimas ir pirmoji pažintis. (Plačiau apie Bačiūno svečiavimąsi Argentinoje 8 psl.) L. Kančausko nuotrauka

NEURALGINIS PUNKTAS PRIE AKABOS ILANKOS

Nepaprastu tempu augantį Izraelio uostą Eilatą nuo Egipto pasienio miestelio skiria tik 15 mylių atstumas, tačiau keleivis turi skristi per Jeruzalę, Ammaną, Kairą ir Gazą, padarydamas apie 4000 mylių.

Šiauriniame Akabos įlankos gale, į fiordą panašiam Raudonosios jūros prailgėjime, kuris yra 175 km ilgio, 14 km pločio ir daugiau negu 1000 m gylio, susiduria keturios valstybės: Egiptas, Izraelis, Jordanas ir Saudi Arabija. Iš visų pusių, kurias sukūrė žydų-arabų konfliktas Viduriniuose Rytuose, šiame kampe yra pati komplikuočiausioji. Ne tik keleiviams, kuris norėdamas iš Eilatho nuvykti į Ras el-Nagb, esantį už 20 km, turi padaryti maždaug 6500 km (žūr. žemėlapi). Čia iš dykumos kyla du miestai, vienas nuo kito šūvio atstume, skubiai statomi du uostai, veikia du aerodromai.

Jaunas miestas ir senas kaimas

Izraelinis Eilathas šiauriniame įlankos gale yra labai jaunas miestas. Po žydų-arabų karo Izraelis čia pradėjo įkurdinti kareivius. Ilgą laiką jie turėjo būti aprūpinami oro keliu, nes vyriausybė bijojo prarasti per daug sunkvežimių. Kai 1956 m. Izraelis įsiveržė į Sinajaus tvirtovę, Eilathas turėjo 250 gyventojų. Šiandien jų jau yra 6000. Naująjį penkmečio planą įgyvendinus (1964 m.) jų turės būti 30,000. Jei viskas vyks pagal planuotojų projektus, mieste gyvens 60,000 žmonių. Gyventojus į miestą traukia ne vien tik pionierių dvasia: kas Eilathe gyvena, iki tam tikros uždario sumos nemoka jokių mokesčių, gali be muitų įsigyti tokių prekių, kaip šaldytuvų, radijo aparatų ir t.t.

Jordaniškoji Akaba, susidedanti iš tūkstantmečių sodybų, tėra tik kaimas su gausybe kareivinių, viena mečete, krūva beduinių palapinių ir nedideliu uostu. Ir kai vėjas papučia iš netolimų fosfato kasyklų, Akabą apdengia tiršta, kosėti ir ašaroti verčianti migla. Tačiau ilgai kaimu Akaba neliks: jau baigiamas naujas (vokiečių statomas) uostas, fosfato sandėliai ir pakrovimo rampos.

Jordanas buvo Sirijos ir Libano politinių konsteliacijų priverstas atsistinti savo uostą Akabą. Libano neramumų pasėkoje buvo uždaryta Libano-Sirijos siena. Drąsusis Jordano karalius

kuri laiką dar naudojo vienintelę žrioniškesnę dykumos kelią iš ilgai naftos linijų, kurios iš Kirkuko laukų per Jordano teritoriją išvestos į Haifą, ir dabar yra nenaudojamos. Tačiau Kasemo revoliucija uždarė jam ir tą išėjimą, ir karaliui beliko viena išeitis: plėsti Akabos uostą. Ir jei praetais metais jordaniečiai galėjo atsispirti Sirijos blokadi, tai tik dėlto 400 sunkių sunkvežimių be pertraukos kūr savo tarp Ammano ir Akabos uosto, per kurį ejo visas Jordano importas ir eksportas.

Eilathas Izraeliui nėra vienintelis išėjimas į jūrą. Tačiau jis turi nemažesnės svarbos, negu Akaba Jordanui, nes Izraelio laivai negali naudoti Suezio kanalo. Jau šiandien Eilathas gali būti lyginamas su bibliškuoju Saliamono laikų Ezion Geber uostu: jis yra Izraelio vartai į "Ofiro aukso šalį", į Afriką ir Aziją. Eilatho ateitis didelė dalimi priklausys nuo galimybės importuoti žaliavas iš afrikinių kraštų, čia jas perdirbti ir vėliau gaminius arba pusiauapdirbtus atgal išvežti į tuos pačius kraštus. Ne be reikalo tad 1958 m. baigtą asfalto plentą tarp Tel Avivo ir Eilatho Ben Gurion

Vienintelis praėjimo punktas tarp arabų kraštų ir Izraelio yra vadinamieji Migdolų vartai Jeruzalėje. Čia galima iš Jordano išeiti į Izraelį, bet neleidžiama grįžti. Kontrolę atlieka Jungt. Tautų daliniai, kurių vyr. būstinė yra Gazoje.

"Izraelio Suezio kanalą" yra vadinamas 1958 m. baigtas plentas, jungiantis Viduržemio jūros uostą Tel Avivą su Akabos įlanka. Izraeliui, negalinčiam naudoti Suezio kanalo, tas plentas yra gyvybinė susisiekimo arterija.

Žvalgybų kova

VIRŠ RAMIOJO VANDENYNO SUDEGINTAS LAIŠKAS

Liepos 25-sios ankstyvą rytą mašina palieka Honolulu aerodromą. Antrasis pilotas, perima vairą. Kapitonas, draugiškas vyras šlakuotu vėdu, atsisėda šalia James ir klausia:

- Na, ar nebijai, misterij?
- Ne, kodėl aš turėčiau bijoti?
- Priverstinis nusileidimas visada yra rizikingas dalykas.

Dabar James žino, kad įgula informuota apie misiją.

- Aš pasitikiu jums, - atsako.

James žiūri pro langą. Nors mašina skrenda gana aukštai, apačioje nematyti jokių debesų. Saulė atspindi sidabrines spalvas dažuose sparnuose. Ramusis vandenynas gerbia savo vardą - tylus ir nejudas tįso po bombonešiu. Baltas garlaivis skleidžia bangų juostą. James galvoja apie savo jaunąją žmoną. Ji tebetiki, kad jis vykdamas nepavojingą kelionę į San Francisco.

Kapitonas šalia James užmigo. Navigacijos karininkas jį pažadina:

- Tuoj pateksime į blogo oro zoną!
- Bilis pabunda.
- Taip kalbėjo meteorologinė tarnyba... - skeptiškai priduria. Ir, leitenantui nutulus, sako Fredui: - Blogas oras būtų laimė.
- Laimė?
- Būtų pagrindas bent iš dalies pagrįsti priverstinį nusileidimą. Žinai, pats nusileidimas man nekelia jokių rūpesčių. Jau nebeprimas tokios rūšies. Tačiau manęs nedžiugina tardymas,

Britų šnipo atsiminimai

kurio susilauksime Šiaurės Korėjoje. Tie velnio vaikai patikrins mūsų kepenis ir inkstus, tuo jau neabejok.

James žiūri į jaunąjį vyrą.

- Ar savo noru užsiregistruvai tai misijai?
- Žinoma.
- Kodėl, jei galiu paklausti? Kapitonas nusijuokia:
- Kodėl, kodėl? Žinai, kaip tai padaroma. Ateina kuris nors aukštesnis karininkas ir paklausia: "Na, vyrai, kuris norite? Labai įdomi misija. Labai slapta. Kieno kelnės pilnos, telieka na-

Lėktuve, kuriuo pulk. James skrido į Korėją, buvo gautas pranešimas: "Korejiečiai pradėjo puolimą". Pavėluota. Pulk. James žiūri į savo mylimos fotografiją ir bijo pagaltoti apie baisias pasekmes.

Dabar ši neuralginė Akabos įlankos laisvos laivninkystės punktas saugo Jungtinių Tautų daliniai. Bet kaip ilgai jie ten bus? Moralinis, politinis ir teisinis spaudimas dėl tokios būklės didėja. Egipto užs. reikalų ministras nepralaidžia nė vienos progos, Hammarskjöldui nepriimančios Jungt. Tautų įgulytū atitrūkimo iš pietinio Sinajaus klauzimo. Jo argumentas: praėjimas yra Egipto reikalas užverti praėjimą prieš laivams.

Bet Hammarskjöldas puikiai žino, kodėl reikia atkakliai ginti JT pozicijas. Izraelis niekada (Nukelta į 3 psl.)

kad tapčiau mokytoju. Aš turėjau tapti mokytoju.

Radistas padėjo ausines šalia savęs. Jis pradeda atšifruoti telegramą.

- Iš Washingtono, - sako jis.

Kavinukas pradeda švilpti. Navigacijos karininkas jį išjungia. Tada radistas apsidairo. Jis žiūri į vyrus, kurių akyse nekantrus laukimas. Jis pradeda skaityti:

- Šiandien rytą Šiaurės Korėjos kariuomenė pradėjo puolimą visame 38 paralelės ruože. Jie žygiuoja Seulo kryptimi. Būkite pasiruošę naujiems nurodymams.

Niekas neprataria žodžio.

Pagaliam kapitonas sušunka:

- Ar jie pamiršo? Ar jie nori, kad mes nusileistume pačiame fronte?

Radisto instrumentūros lentoje sužimba raudona šviesa. Jis vėl užsideda ausines.

prakeiktų komunistų nakties metu?

Ne, niekas dabar nenori būti didvyriu. Lėktuvas pasuka Seulo kryptimi. Aplinkui lėktuvą telkiasi juodi audros debesys.

- Ar turite degtuko? - James kreipiasi į navigacijos karininką.
- Tamsta gi nerūkai.
- Duok man tik degtuko.

Ant radisto staliuko stovi penlinė. James išsitraukia iš portfelio pranešimą prezidentui Rhee. Netardamas žodžio, padėga jį. Pamažu laišką virsta pelenais, kuris turėjo sukludinti Korėjos karą.

Vakare mašina nusileidžia aptemdytame Seulo aerodrome. Amerikinis majoras, kuris jau laukė nepaprastų svečių, praneša, kad komunistai pirmuoju smūgiu įsiveržė 40 km į krašto gilumą.

Po kelių dienų plk. James išskrenda atgal į Washingtoną. Savo žmonai Marinei jis pasako, kad turėjęs trumpą tarnybę kelionę į San Francisco.

Tačiau, be manęs, tik keletas slaptosios tarnybos žmonių žino, kad karas Korėjoje greičiausiai būtų buvęs sutrūktas, jei įvairios slaptosios tarnybos nebūtų 12 dienų svarsčiusios, kuri iš jų yra kompetentinga pasiųsti plk. Fredą James į Korėją.

Jeigu plk. James būtų bent parą anksčiau išskridęs, laišką prezidentui Rhee nebūtų buvęs sudegintas virš Ramiojo vandenyno.

(Bus daugiau)

Dirvos skaitytojai kviečiami atidaryti taupymo sąskaitas lietuvių vedamoj Taupymo Bendrovėj, kuri:

- moka **4%** metinius dividendus (dividendai išmokami birželio 30 d. ir gruodžio 31 d.)
- apmoka visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

Prieš 360 metų išleista lietuviška knyga

Reikšminga Mikalojaus Daukšos Postilės prakalba

1599 metais, t.y. prieš 360 metų, Vilniuje išspausdintas Mikalojaus Daukšos (g. apie 1527 Babėnuose, netoli Kėdainių, m. 1613, II, 16 Medininkuose-Varniuose) iš lenkų kalbos išverstas pamokslų rinkinys - Postilla Catholica. Tai est: Ižguldimas Ewangeliu kiekvienos Nedeles ir szwėtes per wissus metus...

Tai viena iš reikšmingiausių ano meto knygų, turėjusių didelės reikšmės tolimesnei lietuvių raštijos raidai.

Postilė yra didis ir lietuvių kalbos lobynas. 1926 m. Lietuvos Universitetas išleido pilną fotografinę Postilės leidimą. Postilės pradžioje išspausdinta nepaprastai įdomi lenkiška prakalba, kurioje reiškiamas didelis susirūpinimas lietuvių kalbos likimu, iškeliamą gimtosios kalbos reikšmę visuomeniniame bei valstybiniame gyvenime ir ginamos lietuvių kalbos teisės.

Ligi šiol returėta ištraukų, verstų iš tos prakalbos, tačiau ištisinio vertimo neduota. Štai visas prakalbos "Przedmowa do czytelnika laskawego" vertimas:

"PRAKALBA Į MALONINGĄJĮ SKAITYTOJĄ."

Mielasis skaitytoja! Ir į gyvenimą įsižiūrint, ir pačiam giliau pagalvojus apie tai, kuogalėčiau patarnauti savo tėvų kraštui, pasirodė man, jog ir mano luomui, ir Katalikų Bažnyčiai, išplatinti garbingoje Lietuvos Kunigaikštijoje, visai tiktų, ne tik tai gražu ir džiaugsminga, bet ir didžiai naudinga būtų, kad pamokslus, seniai jau kunigo Wujko, Jėzaus draugijos teologo, mokslininkai parašytus ir surinktus, į čekų ir vokiečių kalbas išverstus, visiems katalikams brangius ir šiaip turinčius nemažą reikšmę, mūsų lietuviškąją kalbą išdėstyčiau ir visiems skaityti juos duociau. Tai darydamas jaučiuos ne tik tiktai lietuvių bažnyčiai, bet ir visiems Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos piliečiams kiek tikslas tuo savo darbu ir patarnavimui; tikiuos, kai kuriems duosias progos pagálvoti ir pasvarstyti didesnius dalykus ir paskatinsias karščiau rūpintis mūsų tėvų kalbą ir ją skleisti.

Nors, tiesą sakant, retas kuris iš mūsų, ypač prakilnesniųjų, nemoka lenkų kalbos ir negali patys skaityti lenkiškai parašytų pamokslų, tačiau, mano nuomone, daugiausia yra tokių žmonių, kurie tos kalbos arba nesupranta arba nenkaip apie ją nusi-mano. Antra, dalykas, rašytas tėvų kalba, žinau, kiek turi vertės, kiek suteikia malonės, kiek tinka visoms tautomis. Iš to, samprotauju, visose tautose išaugo knygų vertimas iš kity kalbų į savas; toliau, patys mūsų Lietuvos žmonės, gerai išmokę naudotis lenkų kalba, juk visiems yra žinoma, kaip yra paniekinę, apleidę ir beveik atmetę savą kalbą, - kiekvienas tai aiškiai mato, bet ar tai gerai padaryta, nežinau, kas tuo gėrėsis.

Pasakyk man, meldžiamasis, ar yra pasaulyje tauta, tokia

J. PUZINAS

tamsi ir niekinga, kuri neturėtų šių trijų savų ir tarsi įgimtų jai dalykų: gautų iš tėvų laukų, papročių ir kalbos? Visais amžiais žmonės kalbėjo savo gimtąja kalba ir visada didžiai rūpinosi ją išlaikyti, išplatinti, turtinti ir išgražinti. Nėra tokios menkutės tautos, nėra tokio niekšingo žemės kampelio, kur nebūtų vartojama sava kalba. Tąja kalba paprastai visi rašo įstatymus, jąja leidžia savosios ir svetimų tautų istorijas, senas ir naujas, jąja aptaria visus valstybės reikalus, ją gražiai ir padoriai vartoja visokiais atvejais bažnyčioje, taryboje ir namie. Pati prigimtis visus to moko, ir beveik iš motinos krūtų kiekvienas gauna palinkimą branginti savo kalbą, ją noromis vartoti, išlaikyti ir platinti. Tai akivaizdžiai matome ne tik tai žmonėse, bet ir gyvuliuose, neprotinguose Dievo sutvėrimuose. Juk kokie tai būtų stebuklai gyvulių tarpe, jeigu varnas užsimanytų suokti kaip lakštingala, o lakštingala kranti kaip varnas, ožys riau-moti kaip liūtas, o liūtas bliauti kaip ožys? Dėl tokio savo būdo pakeitimo prapultų drauge beveik visa taip įvairių gyvulių būtybė ir prigimtis. Jei tokia gyvulių netvarka sudarytų tokių sąmyši, tad suprasime, koks sąmyšis ir sąsiūtis įvyktų žmonėse, kad vieną kuri tauta, visai paniekinusi savo tėvų kalbą, taip pamiltų kitos tautos kalbą (visai pamiršus savąją, kuria Dievas ir gamta liepia kalbėti), jei imtų elgtis kaip žmogus visai ne to krašto ir ne tos kalbos.

Ne žemės derlumu, ne drabužių įvairumu, ne šalies gražumu, ne miestų ir pilių tvirtumu laikosi tautos, bet daugiausia išlaikydamos ir vartodamos savo kalbą, kuri didina ir išlaiko jų bendrumą, santaiką ir brolišką meilę. Kalba yra bendras meilės ryšys, vienybės motina, pilietiško mėtėvas, valstybių sargas. Atmink jį tautai ir su ja atimsi iš tautos santaiką, vienybę ir gerovę. Atmesk ją užtemdysi saulę danguje, pasaulio tvarką suardysi, atimsi gyvybę ir garbę. Kas išsklaidė ir išvaikė tuos, kurie bokštą ligi debesų statė, norėdami pagarsinti savo vardą? - kalbų nesantaika. Kas daugiausia pasaulyje yra pradėjęs kovas, maištus ir sąmyšius? - kalbų skirtingumas. Visos nesantaikos tarp tautų, visi šmeižtai, vienos tautos niekinimas kitos, - visa tai kilo iš kalbų skirtingumo, kaip iš visokio sąmyšio šaknų. Nes iš pačios prigimties kiekvienas žmogus labiausiai linksta ir stipriai prisiriša tiek prie savo tautos ir kraujo, tiek ir prie savo kalbos. Antra vertus, kuo ana didžioji Persų karalija ir senovinė jų monarchija ligi šiol tebesilaiko, jei ne iš savo kalbos santarvės? Dėl ko ta garbingoji Romėnų valstybė buvo kity tautų šlovinama, dėl ko jų žygdarbiai pasiekdavo net toli-

miausius žemės kraštus? Vien tik išlaikymu gimtosios kalbos, kuriai praturtinti ir skieisti ne tik tiktai įstatymus leido, bet ir visokius filosofijos mokslus ja aiškino ir savo dievų garbę aprašė. Graikų kalbą draudė vartoti įstatymuose ir senate. Kuo išsilaikė Arabų šalis, Graikų valstybės ir kiti tolimieji kraštai? - vien tiktai savo tėvų kalbos išlaikymu. Nekalbu apie Italų žemę, kuri taip didžiai stengėsi išlaikyti ir skieisti savo kalbą, jog nėra jokio, net sunkiausio turinio, knygų, kurių jos žmonės nebūtų išvertę į savo kalbą. Neliesiu, nes visi tai žinome, mūsų kaimyninės Lenkijos, kurioje sava kalba taip veša ir plečiasi, - kam tat nėra žinoma?

Visa tai sakau ne tam, kad peikčiau gerą kity kalbų mokėjimą, - tą mokėjimą, kuris visados visų žmonių buvo ir tebėra vertinamas ir giriamas, - ypačiai lenkų kalbos, kuri, mūsų Didžiajai Kunigaikštijai mielai susijungus su garbingąja Lenkų Karūna, virto lyg ir gimtąja. Aš tiktai peikiu mūsų gimtosios lietuvių kalbos apleidimą, kone išsižadėjimą ir bodėjimąsi ją.

Dieve duok, kad mes apsižiūrėję susiprastumėm ir iš tos savo negandos kada nors sukil-tumėm. Argi nematom, kaip daug mūsų Didžiosios Kunigaikštijos kraštų žūsta nyksta dėl nemokėjimo tų dalykų, kurie susiję su tikyba ir sielų išganymo mokslu? Kiek daug mūsų žmonių nieko apie juos neišmano, sunkias nuodėmes dėl to neišmanymo nuolat daro ir pagonyje prietaruose ligi šiol tebegyvena? Argi negirdime, kiek daug jų nedorai ir nekirikščioniškai gyvendami miršta ir į amžiną prapultį eina. Iš ko taip yra? - Vien tik dėl savo tėvų kalbos apleidimo, dėl gimtosios savo kalbos paniekinimo. Kaip gi liaudis supras geruosius ir išganomuosius dalykus, kad tas, kuris ją moko, arba jos kalbos nemoka arba ja baurisi; kaip kiti klausys savo pamokslininko ir tikės juo, sako šventas Povilas, jei neturi aiškinančio Dievo žodį pamokslininko, ką jie darys, jei nesupras savo mokytojo? Pasigailėkime mes patys savų narių - juk mes visi ne tik tiktai vieną Kristų, bet ir vieną tėviškę turime. Neleiskime vienai mūsų dalelei taip niekingai

Lietuvoje šiais metais daug kas savo artimuosius Naujųjų Metų proga sveikino tokiomis kortelėmis, kurių dalis pastiekė ir JAV lietuvių.

Su Naujaisiais Metais!

Konkursinė nuotrauka Nr. 21

Kada gražiai paveiksluota knyga suartina didelėn draugystėn...

žūti, nežiūrėkime taip lengvomis akimis į sielas, brangaus Kristaus krauju apšlakstytas, idant tikslioje sąskaitoje tame didžiamame Dievo rūščiojo teisme nepaliktume kalti, idant iš mūsų rankų mūsų brolių kraujo neieškotų tas, kuris galią turi, numarinęs kūną leisti sielas amžinai žūti. To bijokimės ir to baisėkimės, nieku neverskime savo tautos kalbos, ypačiai tie, kurie žmonių sieloms tarnaujam, nes ją paniekdami ir apleidę mes, kaip ir mūsų kraujas, į tokius pavojus įpuolam. Kaip tik šitas dalykas daugiausia mane paragino šitas knygas į mūsų tėvų kalbą išversti ir padarė tai, kad šitą darbą, buvusį iš tiesų nelengvą, tik palengvino ji dėkingą ir mielą darydamas.

Tad priimkite, žmonių sielų ganytojai, šitą menką jūsų brolio paslaugą. Priimkite, Didžioji Lietuvos Kunigaikštija, šitą mažutėlį mano darbą, einantį iš didžio noro tau gerovės. Klausyk, mūsų tauta, daktaro, pralobinto dėl šito išganomo mokslo ir Lenkuose ir kur kitur tuo savo darbu išgarsėjusio, jau nebe lenkų kalba, bet tavo paties kalba į tave kalbančio. Čia tikrą ir nesuklaidintą tavo Jėzaus mokslą išgirsi. Čia, kaip šventų Tėvų ir Doktorų rinkinyje, rasi suglaustą katalikų mokslą, tikrą

tikrą išsemsi. Taigi, skaitykite noromis visi, bet daugiausia tie, kurių rūpesčiai įtektos yra tikinčiųjų sielos. Iš čion pasimsit sveiką mokslą, visuotinės tikybės tikrą išdėstymą, kurį jiems paskui teiksime. Iš čion išmoksit, kaip turit šventą Raštą suprasti ir dėstyti, kaip jo sunkumus turit aiškinti žmonėms. Iš čion, kaip iš strėlyno kokio, galėsite imtis aštrias strėles, kuriomis eretikų sukybes sumušite klystmonių klastas ir naujai sakomus klieđėjimus visai nugalėsite. Čia rasite vaistų įvairioms sielų ligoms ir žaizdoms gydyti. Čia net savų ir savo avelių pareigų susaistymą pažinsite. Gali tas mano darbas padėti ir abejojantiems ar ko neišmanantiems Ganytojams, kuriems dažnai tenka gaišti daug laiko, berenkant medžiagą ir žodžius tai medžiagai dėstyti. Vienam ir antram dalykui šita knyga tinka, ji patenkina, nes ir medžiagos įvairumas ir žodžių gausumas stropų skaitytojų veikiai praturtins. Iš čion pasimokys ir katalikų ūkininkai, kurie kartais dėl kokių painiavų arba didelio bažnyčios tolimo (nors kiekviena katalikų šventė tuos sunkumus turi mažinti) negali pamokslu sueit klausyti. Tą savo reikalą patenkinti jie galės skaitydami savo namuose šituos pamokslus, rinkdami iš jų sau dvasišką pagalbą, nuoramą ir krikščioniškąsias naudas. Pagaliau, kad ir neturėčiau aš kitos su jumis visų šitų knygų išvertimo naudos, užteks man ir to, jog šiuo, kad ir mažu mano darbu, taip bent manau ir geidžiu, paraginsiu ir paskatinsiu mūsų žmones mylėti gimtąją kalbą, jog laikytis ir ją ugdyti. Kadangi mums visiems Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos gyventojams tas dalykas, kaip jau yra sakyta, yra tikrai svarbus, tave, mielas skaitytoja, Dievui dabar tik pavedu - šitas taip reikalingas knygas noromis vartoti ir semtis iš jų sau naudos."

Tai tokia yra buvusi Mikalojaus Daukšos prakalba, kreipi-

masis į skaitytojus, atiduodant spaudai Postilę. Daugelis čia pareikštų minčių tebėra aktualios ir dabar, ypač besirūpinant lietuvių bės išlaikymu emigracijoje.

Akaba...

(Atkelta iš 2 psl.)

neslėpė, kad pasiruošęs pradėti antrą Sinajaus karą, jei jo durys į Rytus būtų staiga užtrenktos. Nutarimas dabartinę aštuonių colių vamzdžių liniją, nutiestą Šalia sausojo "Suezo kanalo" ir įgalinančią nevalytą naftą iš Eilatho pumpuoti į Haifą, pakeisti šešiolikos colių vamzdžiais, nedviprasmiškai, dokumentuoja Izraelio nusistatymą.

Priešai ir kartu slapsti draugai

Bet Jordanas ir Izraelis šioje vietoje nesikivirčija. Izraelis yra net atsisakęs pasienio sargybų dienos metu, tik naktį retkarčiais pravažiuoja patruliai. O jei Jordano pusėje matoma daug kariuomenės, ir sienos nustatytos sargybų bokštais su kulkosvaidžių lizdais - tai tėra daugiau tradicija, negu pikti kėslai. Akaba nuo senų laikų buvo arabų legiono apmokymo centras.

Akaba ir Ellathas yra kaip susipykę broliai, kuriuos bendras priešas verčia nenutraukti giminytės. Karaliaus Huseino santykiai su "didžiuoju broliu" Kaire nėra tvirti. Jordanui, nepaisant draugiškumo garantijų iš Kairo pusės, yra aišku, kad Egipto patrankos Sinajuje eventualaus JT įgulių atsitraukimo atveju gali užblokuoti įlanką ir jo laivams. Ta mintis ir verčia neaštrinti santykių su kaimynais, kurie Jeruzalėje pasireiškia tuo, jog tarp abiejų priešų miesto komendantų be pertraukos veikia slaptas ryšys. Tai iš vienos pusės yra paguodžianti prošvaistė, bet iš antros dar labiau komplikuojanti padėtį prie Akabos įlankos.

A. BALTRONAS

MANO DRAUGAS RAMTATUKAS

APSAKYMAS

Tikrasis jo vardas Gintaras. Taip jį vadina mama, o senutė ir vyresni broliai - Gintarėliu. Aš vienas ši mažą žmogutį šaukiu Ramtatuku, nes mudu esame geri draugai. Anksti rytą, kai aš paprastai sėdžiu už rašomojo stalo ir ką nors rašau, gretimame kambaryje, žiūrėk, ir pasigirsta smulkūs basų kojų žingsneliai. Tyliai girgžtelėjusios praliveria durys, o tarpduryje - mano Ramtatukas su ilgaus naktiniais marškinaičiais. Jis dar galutiniai neišsiblaivęs iš po nakties miego, bet linksmas ir guvus, o nugulėti skruostukai - skaisčiai raudoni. Ramtatukas užsirepečkėna man ant kelių ir apžergia vieną koją. Tada aš imu jį sūpuoti ir mudu dainuojame:

Ramtatukas nuogas
Rinko šile uogas;
Šilo medžiai sušlamėjo,
Visos uogos išbyrėjo...

Dainuoju aš, tiesą pasakius, beveik vienas, nes Ramtatukui dar tik nepilni treji metai. Jis geras ir mandagus berniukas. Kartais net perdaug mandagus. Pavyzdžiui, kada mudu baigiame dainą apie Ramtatuką ir aš leidžiu

jam kurį laiką pabūti savo kambaryje, mano mažasis žmogutis užsimiršęs ima stumdyti kėdes ir tūtuoti kaip garvežys.

— Ramtatuk, p r a š a u nekelti triukšmo, — pusėje žodžio nutraukęs rašymą, sakau jam.

Berniukas nuleidžia galvą ir tyliai šnabžda:

— A č i ū.

O apskritai jis protingas ir šnekus vaikas. Ir kalba kartais labai savotiškai. Kai mes sekmadienį, pasisamde autotaksi, švilpėme į paplūdimį, aš paklausiau Ramtatuko:

— Patinka važiuoti?

— Liabtinka liabžiuoti, — kažkodėl atsidadęs ištare

jis.

Mama juokais tvirtina, kad tai — prancūziškai, nes ji, prieš gimsiant mūsų mažajam žmoguciui, lankiusi prancūzų kalbos kursų. Aš, žinoma, tuo netikiu. Ir kam Ramtatukui prancūzų kalba, jeigu mes ir taip puikiai vienas kitą suprantame?

Tai štai koks mano mažasis draugas Ramtatukas!

Prieš pietus, jeigu būna gražus oras, mudu einame pasivaikščioti. Be to, retkarčiais palvime Ramtatuko mamą į turgu. Tiesa, patys nieko neperkame, o tik stovime rinkos kampe, netoli vartu ir laukiame, kada žmonių minioje šmėkštels ryškiai žalia grįžtančios mamos skrbėlaitė. Žiūrėti mums niekas netrukdo; spoksime mudu ir į perkančius, ir į parduodančius. Mano mažasis žmogutis dažnai ko nors klausia, o kartais jį tiesiog iš-tinka klausimu priepuoliai. Taip buvo ir aną sykį.

— Kur gauna morkų? — parodė Ramtatukas į moteriškę; sėdėjusią už daržovių prekystalio.

— Darže užaugina.

— O pomidorų?

— Irgi.

— Ir bulvių?

— Ir bulviu.

Maniau, kad tam kartui bus klausimai išsekę. Bet

kur tau!

— Kodėl parduoda? — nė neatsikvėpęs klausinėjo

toliau mano berniukas.

— Kad gautų pinigų, — su noru paaiškinau.

— Tu nieko neparduodi?

— Aš neturiu daržo... — gūžtelėjau pečiais.

— O iš kur gauni pinigų?

Tur būt, kad ikyrėjo man Ramtatuko klausimai. Aš

susiraukčiau ir irzliai pasakiau:

— Jei daug žinosi, greit senas būsi! Negražu taip be saiko klausinėti. P r a š a u, Ramtatuk, daugiau taip nedaryti.

Jis nuleidė galvą ir tyliai ištare:

— A č i ū. — O palaukęs vis tik pridūrė: — O ji parduoda?

— Ką ji?

— Tą, kas negražu...

(Bus daugiau)

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Papienas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper •
Issued in Cleveland every
Mon., Wed., and Fri. except
in case of Holidays • Pub-
lished by American Lithu-
anian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit)
• Editor-in-chief: Balys
Gaidžiūnas • Subscription per
year: \$10.00. Single copy 10
cents • Second Class Postage
Paid at Cleveland, Ohio.

Pavergtųjų tautų žmonių rinkiminė jėga

Prezidentiniai rinkimai dar beveik už metų, bet jau labai rimtai svarstomos kandidatūros. Į tuos svarstymus jau įsijungia ir lietuviai, kurie aktyviau dalyvauja respublikonų ar demokratų partijose. Ir ne tik įsijungia, bet ir savo sugestijomis pradeda nuteikti, kurį reikėtų į kandidatų parinkti ir vėliau Baltuose Rūmuose matyti.

Šiuo metu, kada kandidatai patys prisistato arba juos artimieji pradeda pristatyti, labiau ryškėja, kad demokratų partijoje tokių kandidatų bus nemažai. Ir kol kas nė vieno labiau ryškaus. Tuo tarpu respublikonų partijoje Rockefelleriui atsisakius, dabar teminimas tik vienas R. Nixonas. Bet tai nereikia, kad ir respublikonų partijoje daugiau kandidatų neatsiras. Laiko dar pakankamai yra, visokios pašalinės įtakos dar tik pradeda veikti ir sau palankesnio kandidato ieškoti.

Šiuose prezidentiniuose rinkimuose vėl labai jautriai iškilo klausimas, ar Amerikoje gali būti prezidentu išrinktas katalikas. Ir, žinoma, katalikai tuo nė kiek neabejoja, bet įvairių kitų tikybų atstovai, kurie labai baidosi Vatikano, jei ir ne viešai, tai paslapčia tokias nuotakas sudaro, kad katalikas neturėtų patekti į Baltuosius Rūmus. Ir kai kas jau pranašauja, jei demokratų prezidentiniu kandidatu išrinks senatorių Kennedy, kurį jau spėjo paremti Ohio gubernatorius Di Salle, taip pat katalikas, tai toks kandidatas tikrai pralaimės. Dalis demokratų, nemėgstančių katalikų, tuo atveju balsuos už respublikonų kandidatą. Esą, Amerikoje tik tada katalikas kandidatas galėtų laimėti, jei abi partijos, demokratų ir respublikonų, būtų kandidatus katalikus išrinkusi.

Žinoma, nuomonės įdomios, labai sunkia forma paliečiančios tikybinius reikalus, kurie normaliai imant, neturėtų būti nei stabdžiais, nei varikliais. Bet kai pasižiūri ir į mūsų pačių praeities ir dabarties kai kuriuos reikalus, tai tas tikybinių momentas taip pat nebuvo be nuodėmės. Žiūrėk, išrinko kokios organizacijos pirmininku ne kataliką, tai būrelis "išrinktųjų" jau šnibzdasi nosis sukišę, kad įvykęs nesusipratimas. Ir visiškai užmiršama, kad šiuo atveju visa tai nesvarbu ir neįdomu. Svarbu, kad išrinktasis yra geras lietuvis, darbušius ir doras.

Tokį pat mastą turėtume mes taikyti ir būsimam JAV prezidentui. Svarbu, kad jis mokėtų taip šio didelio krašto ir tarptautinius reikalus tvarkyti, kad mūsų Tėvynei laisvė artėtų, o ne toltų. Mums, kurie turime dar daug specifinių savų laisvės reikalų, taip pat neturėtų būti dogma, kad balsuosime tik už respublikonų ar demokratų kandidatus. Kandidatams paaiškėjus, ne tik lietuvių, bet taip pat ir kitų pavergtųjų tautų atstovams reikėtų ieškoti su kandidatais ryšių, rūpimus klausimus aiškintis, ir po to reikiama kryptim pasukti visų pavergtųjų tautų žmonių rinkiminę galią. Manau, kad taip elgiantis daug daugiau laimėtume, negu tik tarpusavy svarstydami ką į kandidatus rinktume ir rinkimams atėjus už ką balsuosime.

B. G.

KURIS KANDIDATAS BŪTŲ GERESNIS?

Kai kas iš lietuvių jau pareiškė džiaugsmą, kad respublikonų kandidatas į prezidentus Rockefelleris jau atsisakė ir liko tik vienas R. Nixonas. Man atrodo, kad tokiam džiaugsmui nėra jokio pagrindo. Ir, prašau išlaikyti, kodėl -

1. Rockefelleris yra turtingas žmogus ir jį už skvernų negalėtų tampyti visokie turčiai ir įtakingieji.

2. Girdėti, kad Rockefellerio užsienio politika būtų daug palankesnė pavergtiesiems. Jis noris sovietus kietai remti prie sienos ir pradėti laisvinimo politiką, kuri dabartinio prezident Eisenhowerio ir viceprezident Nixono jau visiškai užmirš.

3. R. Nixonas gerai pasirodė, kol jis buvo gubernatorius. Kai atėjo į Baltuosius Rūmus kaip viceprezidentas ir kai jį pradėjo tampyti visokios pašalinės jėgos, jis turėtų kovingumą prarado, dabar nuolankiai pritaria prezidento Eisenhowerio politikai.

4. Bet kuris prezidentas, atėjęs į Baltuosius Rūmus ir neturįs savo paties tvirtą materialinio užnugarį, visad pasida-

rys daugiau ar mažiau nuo kitų priklausomas, o tie kiti jau veda tokią politiką, kuri tik jiems patiems gera.

S. Šaltenis,
Sixton

KO SIEKIAMA IŠKRAIPYMAIS?

Dirvos 98 Nr., 1959 m., F. Zauka iš Stretten konepusmečiui praėjus Dirvai rašytame laiške prisiminė mano straipsnį "Tauta, asmuo, organizacijos ir Bendruomenė". Jis reiškia rūpestį, ar tuo mano straipsniu pasitar-nauta Bendruomenė.

Jeigu laiško autorius būtų atsiliepęs į mano mintis jas pasikaitę, o ne savo jau labai specifiską atmintim pasitikėdamas, gal ir jis, kaip ir visa eilė palankiai žodžių ir raštu atsiliepusių, būtų suvokęs, kad straipsnis Bendruomenės veikėjams padėjo susiorientuoti jos prigimtį ir paskirtį besiaiškinant. Jei Detroito suvažiavime gana apščiail buvo cituotas St. Barzduko pranešime, ir niekas iš dalyvių diskusijose mano duotų sąvokų nesuniekino ir epitetų, tautos išsiginčijimams skirtų, neišsigan-d. O vargu, ar F. Zauka, jeigu suvažiavime nebuvo, gali įsivaiz-

Prieš 50 metų atvykus New Yorkan jau radome gausią lietuvių koloniją Brooklyne. Brooklyno lietuvių visas kultūrinis judėjimas telkėsi apie Tautišką Namą, 101-103 Grand Str. (pašonėj dabar esamo BALFO.)

Tautišką Namą turėjo gėrimų parduotuvę ir porą mažesniems susirinkimams svetainių, šokiams bei vaidinimams svetainę (400asmenims)su scena ir kaikuriomis dekoracijomis. Uždanga būdavo pakeliama ar nuleidžiama pritaikinta virve. Kad uždanga geriau nusileistų, apačioje buvo pririštas sceną siekias rąstas. Ir laike anų laikų vaidinimų būdavo juoko, kaip uždangai greit leidžiantis rąstas prispausdavo kokį neatsargų vaidilą.

Dažnai būdavo rengiami šokių vakarėliai, "baliais" vadinami, nes čia buvo daugelis įvairių draugijų ir draugijėlių.

Scenos mėgėjų būreliai vaidindavo: Amerika Partiję, Dédé atvažiavo, Nepadėjus nė ko kasti ir kitus. 1904 m. buvo suorganizuota Simono Daukanto Teatrališka Draugija, kurios tikslas buvo suvaidinti rimtesnius veikalus ir dramas.

Mačią laikraščiuose tūlų asmenų rašinius, kuriuose Simono Daukanto Draugija priskiriama prie chorų. Tai neteisybė.

duoti tą jautrumą, kuriuo rinktiniai Bendruomenės veikėjai reiškė savo rūpestį dėl jos padėties, medžiaginių ir dvasinių darbo sąlygų ir galimybių. Todėl klausimu į klausimą atsakant, norėtusi žinoti, kam laiško autorius siekia pasitarnauti, kai smarkiai pavėluotai kritikuodamas mano straipsnį, jį taip pakreipia, kad jo neskaitytų ar užmiršusiam atrodytų lyg aš Bendruomenės narius būčiau "nelaimingoms kaulėms ir išsigimėliams" išvadinęs.

Jo sakoma: "Atrodo, tame rašinyje autorius bendruomenės narius norėjo suskirstyti į atskiras kategorijas". O mano rašyta: "Bendruomenėi nepriklaus, nors gali ir privalo priklausyti, įvairių nusiteikimų lietuvių ir dėl gana įvairių priežasčių. Čia vėlta paminėti bent pačias ryškiausias kategorijas." Taigi!

Beje, savo bičiulio irgi buvau burtas, kam aš kaulės įžeidęs, jų vardu tituluodamas išsigimėlius, nuo tautos atkritusius, savo pažadus ir pareigas užmiršusius, net lietuviškų pavardžių išsižadėjusius.

Viktoras Mariūnas,
Cleveland

KOKS VAIZDAS?

Pirmajame šių metų numeryje įdėjote Vilniaus miesto vaizdą. Jis kaimynas S. Lazdinis gal galėtų kiek daugiau apie tą vaizdą pasakyti. Argi tai ne tie rūmai, kuriuose buvo Vytauto Didžiojo Gimnazija visą paskutinį lenkų viešpatavimo dešimtmetį? Ar tai ne tas kiemas, kuriame 1920 metais buvo įsitvirtinę apgulti keli bolševikai? Ar tai ne gatvė, kuri lenkų laikais buvo vadinama Dąbrowskiego, Lietuvos laikais Jakšto, o dabar Komunarų? Ar tai ne tie rūmai, kuriuose dabar įsikūrusios kelios "sovnařchozo" valdybos? Iš tiesų, paklauskite Lazdinį, ar Čičeną, ar kurį kitą Vilniaus žinovą -- tada kitokių dėmesiu akis ties tuo vaizdu sutos.

V. R.,
New York

REIKETŲ ATSIŽVELGTI

Dirva pradėjo spausdinti kai kuriuos straipsnius labai smulkios raidėmis. Seniems žmonėms tokie straipsniai darosi sunkiai įskaitomi. Senų žmonių, kurie skaito Dirvą, greičiausia yra nemažai. Tat reiktų į juos atsižvelgti.

Kazimieras Silinis,
Cleveland

Be visų įdomių ir mums, lietuviams, svarbių žinių, man patinka iš praeities tęsimi politiniai ir šnipinėjamų įvykių užrašai.

J. Venckus,
Providence

Prieš 50 metų Brooklyne

PRANAS NARVYDAS

Jos uždavinys buvo pastatymas didesnių veikalių, prie kurių vėliau ir aš turėjau progos dalyvauti. Jei neklystu, 1907 metais į Ameriką atvyko komp. Mikas Petrauskas. Gerai nepamenu, ar jis pirmiau nuvyko į Chicago ir iš ten grįžo New Yorkan, nes nesenai buvau atvykęs ir gyvenau N. Y. Tik pabaigoje 1908 m. persikėliau į Brooklyną.

Atsiradus komp. M. Petrauskui Brooklyne, ir bendrai Amerikoje lietuvių kultūrinė veikla žymiai pasikeitė. Čia buvo suorganizuotas choras mat komp. M. Petrauskas rengėsi pastatyti operetę "Kaminkrėtis ir Malūnininkas".

vyko vargoninkas Ks. Strumskis.

Tokiai talkai esant darbas sparčiai varėsi pirmyn. Birutės vaidinimas sutraukė į McKaddin svetainę dar iki tol Brooklyne nematytą apie 1500 asmenų skaičių. Daug žmonių turėjo grįžti namo, nes gaisrininkai daugiau žmonių į svetainę nebeįleido.

Operetę "Birutė" gerai pavykus buvo rengiamasi tolimesniems žygiams. Dar kartą buvo pakartotas "Kaminkrėtis ir Malūnininkas", paskiau "Šienapiūtė", vėliau, Eglė Žalčių Karalienė" ir kt. choras susitvarkė ir pasivadino Scenos Mylėtojų Choru.

Dabartiniu laiku Brooklyne veikia Operetės Choras buvo sumanęs minėti savo veiklos auksinį jubiliejų, bet tūli, seniau

tuvų, apie kuriuos nieks iki tol nebuvo girdėjęs. Tūli inžinieriai turėjo miesto darbus, kiti chemikai ir kitų profesijų žmonės. Brooklyne būdavo kartą ar dažniau, sulig reikalo, choro reperticijos ir kompozitorius iš New Yorko čia atvykdavo.

Buvo berods apie Kalėdas, komp. M. Petrauskas, važiuoja 8 Ave, gatvėkariu. Visos sėdynės užimtos ir keletas stovinių. Jis vilkėjo europietišką palatą su žvėrelio kalnieriūmi. Kiekvienas jį lengvai galėjo palaikyti euro-

piečiu. Palto apatiniamė kišeniūje turėjo įsidėjęs didelę europietišką piniginę, kurioje buvo jo pinigai, Paryžiaus konservatorijos diplomas ir kiti dokumentai. Jis atsistojo viduryje ir įsikibęs į kabančią dirželį laikėsi. Bema-tant apie jį atsirado ir daugiau stovinių. Vienas stoviniųjų skaitė laikraštį ir tiesiog siūlė ir kompozitoriui skaityti. Žino-

Brooklyno Scenos Mylėtojų Choras 1911 metais. Vidury sėdi (susikryžiaęs rankas) kompozitorius M. Petrauskas. Jo kairėje pianistas Čiurlionis. Už nugaros stovi vargonininkas A. Kvedaras.

Tikros datos, kada šis vaidinimas įvyko nepamenu, nes visas pas save turėtas programas ir skelbimus, savo laiku pasiunčiau į Nepriklausomos Lietuvos būvusį Kultūros muziejų.

Operetė "Kaminkrėtis ir Malūnininkas" buvo suvaidintas Tautiško Namo svetainėje ir gerai pavyko. Žmonių buvo daug, tūli žiurovai pirmą kartą savo gyvenime, pamatė, kaip vaidilos dainuodami savo roles atlieka. O tada vaidino: K.B. Kriaučiūnas - Kaminkrėtis, L. Ereminas - Malūnininkas, Pranulis - J. Kydolis, Sabukas - P. Bukšnaitis, Kurčioji Barbora - Stankevičienė. Teklytės rolėje vaidinuso merginos pavardės nepamenu.

Ilgai Brooklyno lietuviai tą vaidinimą minėjo. Vieniems patiko, o kiti nesuprato, bet nauja sėkla buvo pasėta. Dar buvo suvaidinta "Adomas ir Ieva" ir pora menkesnės vertės veikalių.

Tautiško Namo scena ir svetainė pasidarė per mažą didesniems pastatymams. Stuvėjų dirbtuvės savininkas Mikas Bučinskas ir imigracijos vyriausias inspektorius Vincas Janauskas, susipažino su arių parapijos klebonu ir iš jo gavo leidimą naudotis Berry St. ir So. 3 gatvių kampe esančia McKaddin Hall. Toje galėjo tilpti virš 1000 asmenų.

Nuo tada ir prasidėjo visi žymesni vaidinimai. Komp. M. Petrauskas pradėjo rengti savo nesenai baigtą operetę "Birutė". Reikėjo didinti chorą, ieškoti dainininkų. Blogiausia būdavo su mergaitėmis nes mamutės, nenorėdavo leisti, jei buvo ne bažnytinis choras. Sakydavo, kad esą bedieviai. Iš kur anų laikų žmonėse tokia nuomonė buvo atsiradusi, sunku pasakyti, bet tai trukdydavo į chorą pritraukti dainininkų.

Dedant pastangas susidarė nemažas choras. Reperticijos buvo daromos Tautiško Namo svetainukėse. Komp. M. Petrauskui atėjo talkon Angelių Parapijos varg. Antanas Kvedaras, smarkus ir energingas vyras, pianistas Čiurlionis (brolis garsiojo dailininko), Pijus Bukšnaitis - gabus gaidų perrašytojas. Metais ar vėliau iš Chicago at-

buvusieji choristai tampaspriešino. Sako, kad Operetės Choras susiorganizavo 1919 m. Žinoma, jeigu skaityti nuo Scenos Mylėtojų Choro, tai jau būtų 50 m. nes dar nėra buvę nė vieno choro, kuris būtų be darbo pertraukos išgyvenęs tiek metų. Buvu laikai, kad ir Scenos Mylėtojų Choras dėl įvairių priežasčių po metus ir daugiau nebeveikdavo. Tas pats yra atsitikę ir su dabar veikiančiu Operetės Choru. Tat kieno čia teisybė, kiekvienas gali spręsti iš čia patiektų davinų.

Kompozitoriaus Miko Petrausko nuopelnai Amerikos lietuviams yra neįkainojami. Jis, kiek pabuvęs Amerikoje, išvyko į Paryžių ir ten įstojo į Konservatoriją pagilinti savo studiją. Iš ten grįžęs apsigyveno New Yorke, ties 80 gatve, prie Central Parko Ir ten turėjo savo studiją. Greitu laiku prie jo susispietė būrys tuometinių inteligentų lie-

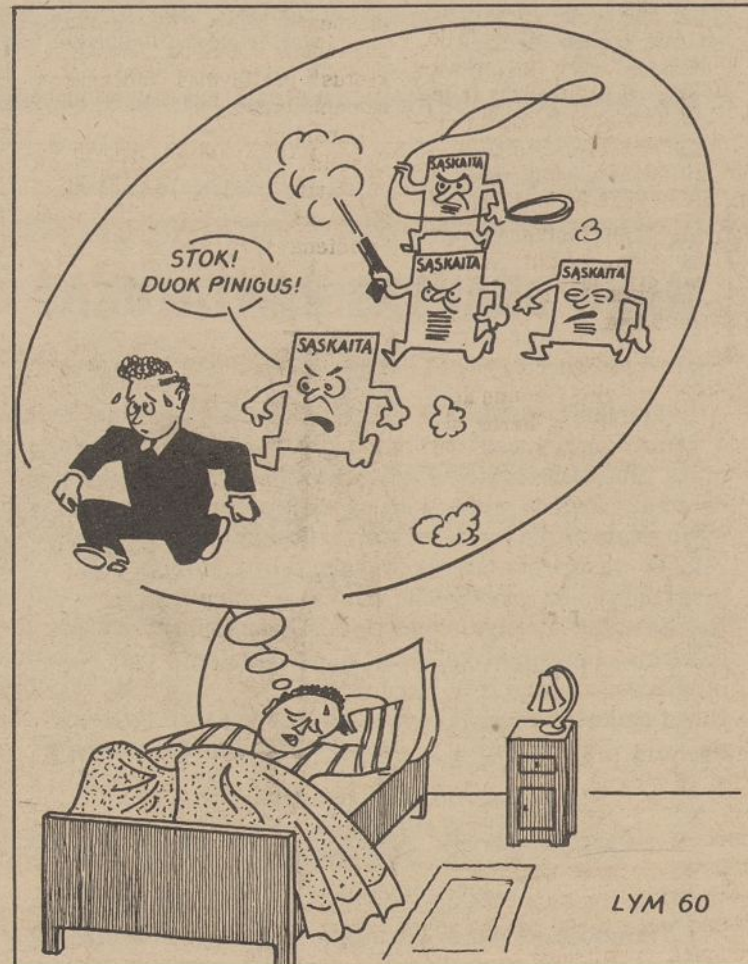
ma, susidomėjo žiniomis, Kiek pavaziavus, gatvėkariu apstuštėjo, pranyko ir jo kaimynai. O su jais dingio jo, piniginė. Labiausiai gailėjosi savo diplomo.

Gyvendamas Amerikoje komp. M. Petrauskas turėjo savo studijas: New Yorke, Brooklyne, o Bostone jis buvo įsteigęs Muzikos Konservatoriją iš kurios išleido ne vieną pianistą ir dainininką.

Komp. M. Petrauskui iš Amerikos išvykus, statant įvairius operetinius veikalus vargo jau nebuvo, nes čia gyvendamas paruošė gerą dirvą.

Apie kompozitoriaus veikimą Chicagoje mažiau žinau, bet manau, kad jis ir ten yra palikęs žymius kultūrinius pėdsakus.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Kai kurių tautiečių neramūs pokalėdiniai sapnai.

TORONTO LIETUVIŲ NAMAI

Toronto Lietuvių Namų valdyba. Iš kairės: A. Statulevičius - ūkio vadovas, A. Kiršonis - I vicepirm. ir atskaitomybės vedėjas, St. Banelis - pirmininkas, E. Jurkevičienė - šerų kartotekos vedėja, J. Novog-Novogrodskis - II vicepirm. šerų vjaus reikalams ir B. Sakalas-Sakalauskas - sekretorius. Nuotraukoje trūksta inf. ir kultūros reikalams valdybos nario J. Račiaus.

Prasidėjus emigracijai į Kanadą ir atlikus sutartis miškuose, ūkiuose prie elektros jėgainių statybų ir kitur, mūsų tautiečiai spietėsi į miestus; jų tarpe bene didžioji dalis apsisusto Toronte.

Didėjant lietuvių skaičiui, pagyvėjo ir lietuvių visuomeninis veikimas. Prie Šv. Jono bažnyčios esama parapijos salė, kuri dar nebuvo praplėsta ir atremontuota, tik dalinai tegalėjo patenkinti kaskart besiplečiančio organizacinio veikimo. Minėjimams, posėdžiams, pobūviams ir kitiems suėjimams teko ieškoti prieglaudos pas kitataučius ir tam reikalui išmesti stambias pinigų sumas, o be to, ir patalpos nevisada būdavo gausios.

Brendo reikalas įsigyti nuosavą, kad ir nedidelę pastogę. Kad prie to darbo pritrauktų plačią visuomenę, tą idėją reikėjo praveisti per tuo metu veikusių bendrą lietuviškų organizacijų atstovų komitetą ir gauti jo pritarimą. 1950 m. birželio 20 d. organizacijų atstovų susirinkime buvo nutarta steigti Toronto Lietuvių Namų Fondą, o jo vykdymui sudaryta Laikinoji Fondo Valdyba iš A. Kiršonio, J. Karkos ir J. Biršėno, kurį vėliau pakeitė Kl. Dalinda. Pradėtas Fondo vjaus visuomenėje rado gyvą atgarsį, pasirašant šerams pirkti pasižadėjimus ir įnešant grynais. Kad paspartintų vjaų, Laikinoji V-ba buvo papildyta dar 4 nariais: J. Strazdu, inž. A. Šalkausku, L. Abramoniū ir J. Jurkšaičiu.

Gavus čarterį ir turint kasoje grynais 1000 dol. ir apie 9,000 dol. pasižadėjimais, 1952 m. buvo užpirktas 45,000 dol. vertės namas ir rugpjūčio mėn., įmonkant 10,000 dol. buvo sudaryti dokumentai ir namai perimti valdymui.

Be Fondo Valdybos, kuri ir toliau tęsė šerų vjaų, pirmame visuotini. šerininų susirinkime buvo išrinkta Namų administracija iš pirm. J. Jakubyno ir narių O. Indrelienės, St. Banelio, J. Jagėlos ir J. Margio. Neužilgo Jakubynui pasitraukus ir įėjus E. Jurkevičienei, pirmininkavimą perėmė St. Banelis, kuriam su kitais nariais teko atlikti pirmieji sunkūs žingsniai, gerokai apiečius namus aptvarkyti, rūpintis jų apstatymu bei eksploatavimu.

Reikia pabrėžti, kad Fondo Valdyba ir pirmoji Namų administracija pasiimtą darbą varė su retu atsidavimu ir pasišventimu. Ypatingai daug iniciatyvos parodė ir daug darbo įdėjo A. Kiršonis, namų idėją pravedamas organizacijų posėdžiuose ir J. Strazdas, kaip papildytojas Fondo Valdybos pirm., pats daugiausiai šerų pirkes ir jų išplatines.

Nuo pat pradžių L. Namai virto lietuviškos veiklos židiniu, kur daugelis visuomeninių, kultūrinių ir ekonominių organizacijų, be pažiūrų skirtumų, randa prieglaudą savo posėdžiams, susirinkimams, repeticijoms ir subuvimams. Daugelis visuomeninių bei kultūrinių organizacijų L. Namų pagalpomis naudojasi nemokamai, o dalis apmoka tik faktinas šviesos išlaidas. Tokių

nemokamai duodamų patalpų, skaitant minimaliomis kainomis, per metus duodama arti 4,000 dol. sumai.

L. Namuose gimė, brendo ir su gražia ateitimi veikia Liet. Kredito Kooperatyvas-bankelis "Parama", pasiekęs arti milijono indėlių ir laikomas kaip Toronto lietuvių ekonominė tvirtovė. Čia įsikūręs ir eilė metų turi prieglaudą muz. St. Gailevičiaus vedamas "Varpo" choras, to paties Gailevičiaus vedama muzikos studija, įrengta L. Namų biblioteka ir A. Kuolo vedamas spaudos kioskas ir skaitykla. Čia turi savo buveinę B-nės Apylinkės Valdyba su savo padaliniais, čia skautų nuolatinė sueigų vieta. Po L. Namų pastogę susikūrė, išvystė savo veiklą ir gražiai reiškiasi tautinių šokių grupė, atsikūrė šauliai, savanoriai, čia renkasi sportininkai, verslininkai, studentai ir visa eilė kitų organizacijų. Jų veikimui L. Namų durys visada yra atdaros.

Dabartinio metu yra 527 šerinininkai su bendru šerų kapitalu apie 22,000 dol. sumai. Vienas šeras 25 dol. Iš gausmo Namų pelno kasmet priskaitoma 4% dividendo. Iš Namų eksploatacijos mokamos Namų skolos, remontai, įgyjamas inventorių ir išlaikoma 2 nuolatiniai tarnautojai. Iki šiol į Namų gerinimus ir remontus įdėta virš 7,000 dol., neskaitant pristatyto priestato, kuris apsiėjo apie 10,000 dol. Inventoriaus vertė yra virš 5,000 dol. Nepadengtos Namų skolos dar yra 20,000 dol. Šiuo metu Namų vertė yra apie 75,000 dol.

Jau iš pirmų metų pasirodė, kad įgyti Namai yra perankštūs ir negali pilnuoju patenkinti besiplečiančių lietuviškos veiklos reikalų. Tačiau, kol skolos našta slėgė, eiti prie didesnių namų įsigyjimo, konkrečių žygių daryti nesirįžta. Žymiai sumažėjus skoloms, dabar renkami duomenys ir būsimam šerininų susirinkimui bus pateiktas konkretus pasiūlymas didesniems namams įsigyti.

Dabartinę valdybą sudaro: St. Banelis - pirm., A. Kiršonis - vicepirm. J. Navog - antras vicepirm., B. Sakalas sekr., E. Jurkevičienė šerų kartotekos rei-

kalams, A. Statulevičius ūkio vadovas ir J. Račys inform. ir kultūros reikalams. (bs)

CLEVELANDO ŽINIOS

• Čiurlionio Ansamblio vyrų oktetas aktualiais kupletais linksmin susirinkusius į Tautinės Sąjungos skyriaus dešimtmečio minėjimą, kuris įvyks sausio 16 d., 7 val. vak., Čiurlionio Ansamblio namuose. Pakvietimai gaunami pas valdybos narius ir Dirvoje.

• Vasario 16-tosios minėjimas Clevelande įvyks vasario mėn. 21 d. St. Joseph gimnazijos salėje, ten kur ir pereinamais metais buvo. Meninę programą atliks Toronto "Varpo" choras, diriguojamas muz. St. Gailevičiaus. Visos organizacijos yra prašomos minėtą dieną nedaryti parengimų ir paraginti savo narius kuo skaitlingiausiai dalyvauti minėjime. Minėjimą rengia ALT skyrius.

Išnuomojamas 5 k. butas

Prie pat Šv. Jurgio parapijos bažnyčios — Bayliss Ave. Naujas gaso furnace. Naujai išdekoruota. Šaukti HE 1-8516.

I.S.AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773

REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgicio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

TAUTINĖS SĄJUNGOS CLEVELANDO SKYRIUS

DEŠIMTMEČIO MINĖJIMAS

rengiamas

1960 m. sausio 16 d., 7 val. vak.,

Čiurlionio Ansamblio namuose,

10908 Magnolia Drive.

Pobūvis su menine dalimi.

Pakvietimų ribotas skaičius, iš anksto gaunami Dirvoje, tel. HE 1-6344, pas valdybos narius.

SAVE SAFELY

ALL SAVINGS
DEPOSITED THROUGH
January 15th
EARN INTEREST
FROM
January 1st

Earn
4%
ANTICIPATED RATE

Save-by-Mail...

ASK FOR FREE
SAVE-BY-MAIL KIT

613 East 185th Street
25000 Euclid Avenue
6235 St. Clair Avenue

at
ST. CLAIR SAVINGS

20 metų tos srities
praktika

Vokiečių radijų
taisymas

TELEFUNKEN
Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

EAST CLEVELAND—EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH—SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

Clevelando Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos Kalėdų eglutės meninę programą išpildžiusios mokinės. Sėdi (iš kairės): Birutė Simaniukštytė, Teresė Idzelevičiūtė, Guoda Stuogytė, Stefa Alešėnaitė, Virginija Elmutyte, Gidonė Bačiulytė, Stovi: Dalia Čiurlionytė, Vilija Mockutė, Marytė Petkevičiūtė, Regina Končiūtė, Romunė Juškėnaitė.

V. Plodžinsko nuotrauka

KAS IR KUR

J. ir M. Bačiūnų
sutikimas
Argentinoje

• Į Vilties Draugiją įsijungė trys nauji nariai: Dr. S. Paulauskis, iš Greenview, Ill. su \$50.00 įnašu, inž. Bronius Snarskis, iš Clevelando su \$25.00 ir Jurgis Baublys, iš Detroito su \$25.00 įnašu.

• Jono Budrio, Lietuvos Generalinio konsulo, 70 metų sukakties minėjimas rengiamas sausio 16, šeštadienį, 7 val. vak. Carnegie Endowment International Center. Programoje — J. Šlepečio žodis, V. Sidzikausko kalba, sveikinimai, meninė dalis ir vaišės.

• Kalėdų ir Naujųjų metų šventėse, o taip pat Dirvą pradėdant leisti tris kartus per savaitę, redakcija gavo nemažai sveikinimų ir geriausių linkėjimų. Negalėdami visiems asmeniškai padėkoti, tai darome šioje vietoje tikėdami, kad jungtinėmis pastangomis pajėgime leisti tokį laikraštį, kokio dauguma lietuvių jau senai ilgėjosi.

• Korp. Neo Lithuania Filisterių Sąjungos laikinąją valdybą sudaro: Ant. Diržys — pirm., Ant. Sodaitis — sekret. ir Bronius Nemickas — ižd. Į Filisterių Sąjungą jungiami buvę Filiae Lithuaniae, Jaunoji Lietuva, Hercus Monte, Geležinis Vilkas ir Viltis filisteriai. Tikima, kad į Sąjungą įsijungs virš 400 narių, gyvenančių šiapus geležinės uždangos.

• Dr. J. Bartkus, Vilties Draugijos pirmininkas, naujų metų progą Dirvą užsakė dviem studentams.

• Inž. A. Gustaitis, atliekantis karinę prievolę Alabamos raketų mokykloje, per šventes lankėsi pas tėvus Bostone.

• Dirvos nuolatinis rėmėjas J. Lietuvninkas, iš Baltimorės, siūsdamas metinį prenumeratos mokestį, pridėjo ir \$5.00 auką.

• Stasys ir Irena Giedrikai, iš So. Orange, N. J., Vasario 16 Gimnazijai paremti per Dirvą atsiuntė \$10.00.

• Visi nepiliečiai, gyvenantys pastoviai ar laikinai atvykę, sausio mėn. turi užpildyti registracijos kortelės, kurios gaunamos paštu įstaigose. Ir vaikai, virš 14 metų, tokias kortelės taip pat turi užpildyti.

Dar gerokai prieš gruodžio 22 dieną Argentinos lietuvių spaudoje buvo džiaugsmingai pranešama, kad į Buenos Aires atvyksta laisvojo pasaulio lietuviams gerai pažįstamas Juozas Bačiūnas su žmona. Ir nekantriai buvo laukiama. O gruodžio 22, kas galėjo, skubėjo į uostą. Dar gerokai prieš laivo atplaukimą susirinko gražus būrelis. Ir šių eilučių autorius tą dieną anksti pakilęs, apsiginklavęs fotografavimo priemonėmis, nuskubėjo į uostą. Neužilgo atsukėję "A. L. Balso" redaktorius K. Norkus, "Laiko" atstovas, ALB Pirmininkas Ig. Padvalskis, ALOST pirmininkas J. Čikštas, o jo dukrelė pasirodė su puikių gėlių glėbiu. Taip pat puikių gėlių atnešė "A. L. Balso" leidėjas Pr. Ožinskas su žmona.

Vyto gėlės saulės kaitroje, o mūsų visų akys kryo į tą pusę, iš kur turėjo atplaukti. Gerokai laivas pasivėlino, bet mūsų nepavykė. Turintieji žurnalistų dokumentus nuskubėjome prie laivo laiptelių ir... staiga, dar laivui nepriartėjus prie krantinės, pamatėme į mūsų pusę nuo denio bežiūrinčius Bačiūnus. Tuoj atpažinome ir pradėjome sveikinti!

Štai mus leidžia lipti į laivą. Skubu paruošęs foto aparatą. Su lietuvių spaudos atstovais ponų Bačiūnų ieško "La Razon" ir "La Nacion" žurnalistai ir fotografo, nes mes dar prieš laivo atplaukimą juos informavome, kad atvyksta iš JAV lietuvis keliaujantis per P. Amerikos kraštus ir didelis lietuvių tautos mylėtojas, visuomenininkas.

Štai, siauru laivo koridoriumi ateina tie, kurių mes laukiame. Pasitikau juos pirmiausiai foto aparato blikstelėjimu, o paskiau karštai paspausdamas jų rankas prisistačiau, kad esu JAV lietuviškos spaudos bendradarbis, paminėdamas "Dirvą", "Margutį" ir "Liet. Dienas". Tvirtai spausdamas man ranką J. Bačiūnas atpažino ir spaudos ir foto nuotraukų.

Nebuvo laiko daugiau kalbėti, nes Bačiūnus sveikino lietuviškos ir argentinios spaudos atstovai, statė jam įvairius klausimus. Lipant iš laivo pasitiko Argentinos lietuvių kolonijos filmuotojas Jurgis Gilvydis.

Kol multinėje buvo atlikti formalumai tarp mūsų mezgėsi pasikalbėjimas. Išmigo man į širdį šie J. Bačiūno žodžiai: "Nepaprastai myliu Lietuvą ir visus lietuvius, išskyrus komunistus, kurie garbina mūsų Tėvynės okupantą ir žudiką. Lietuviybė man yra viskas. Darau ką pajėgiu, kad ji būtų išlaikyta. Spauda yra

Bostono Lietuvių Choras, kuriam vadovauja muzikas J. Gaidelis, sausio 17 d. 6 val. p.p. Lietuvių Piliečių draugijos salėje, 386 W. Broadway, So. Bostone, rengia banketą. Prieš tai, tą pačią dieną High School Auditorijoje, So. Bostone, įvyks šio choro pirmasis koncertas. Koncerte taip pat dalyvaus Amerikos jaunųjų lietuvių dainininkių konkurso, rengto Dirvos, laimėtoja Daiva Mongirdaitė, Mergaičių Trio.

Gal prieš metus laiko Bostone susiorganizavo mišrus lietuvių choras, kurio vadovas yra komp. Jul. Gaidelis, o valdybos pirmininkas Long. Izbickas. Prie keletą metų sėkmingai dirbusio vyrų choro prisijungė gražus būrys dainuojančių merginų ir moterų, tokiu būdu atsirado tas imponuojantis dainos sambūris.

Pirmasis minimo choro koncertas Bostone bus sausio 17 d., 3 val. po pietų. Jis yra rengiamas Aukšt. Mokyklos didžiojoje auditorijoje Thomas parke. Bostono ir jo apylinkių lietuviai iš anksto yra kviečiami tame koncerte gausiai apsilankyti.

Koncerto programoje dalyvauja solistė Daiva Mongirdaitė, komp. J. Gaidelio vadovaujamas mergaičių trio — I. Mickūnienė V. Malšauskaitė ir E. Duosienė.

puiki lietuviybė išlaikymo priemonė, todėl aš ją remiu..."

Prie multinės vartų, pro kuriuos Bačiūnai turėjo išeiti, nekantriai jų laukė gražus būrys lietuvių su gėlėmis ir džiaugsmu širdyje. Džiaugsmingi pasibučiavimai, gėlių įteikimas ir... kai kieno skruostus vilgo susijaudinimo ašaros... Štai karštai J. Bačiūną bučiuoja generolas T. Daukantas ir dėkoja už dovaną, kurią gavo savo 75 metų sukakties proga.

Jaudinantis buvo gen. T. Daukanto ir J. Bačiūno susitikimas, nes jie prieš tai vienas kito nepažino. Bet J. Bačiūnas tą, jam nepažįstamą, gyvenimo tragedijos nuvargintą mūsų tautos karį, prisiminė pačiame jo ligos stiprume ir materialiniai jį sušėpė. Todėl gen. T. Daukantas, nors ir nesijausdamas tvirtas, važiavo į uostą pasitikti J. Bačiūno su juo susipažinti ir padėkoti už didelę paramą.

Leonas Kančauskas

Juozą ir Mariją Bačiūnus, besilankiusius Buenos Aires, pirmieji pasitiko Argentinos Lietuvių Balso redaktorius K. Norkus (kairėje) ir mūsų bendradarbis L. Kančauskas (dešinėje).

"Reporter" nuotrauka

Bostono lietuvių choro koncertas

Pagrindinę koncerto dalį atliks mišrus choras, vad. to paties komp. Jul. Gaidelio. Choras pirmajam koncertui rengėsi su atsidėjimu beveik metus laiko, tad iš tikrųjų bus įdomu jo dainų paklausyti.

Po koncerto tą pačią dieną 6 val. vak. Lietuvių Piliečių Džos salėje, 368 W. Broadway, South Bostone, įvyksta lyg ir choro krikš-

tytų banketas. Vaišių pertraukos metu bus vėl koncertas ir Bostono liet. vyrų choras, vad. komp. Jul. Gaidelio. Taigi sausio 17 d. popietė yra lietuviškosios dainos popietė Bostone. Choro dirigentas komp. J. Gaidelis ir choro valdyba nuoširdžiai tiki, kad Bostono lietuviai tą dieną praleis su lietuviškosios dainos mylėtojais.

CHICAGOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Dailininkų S-ga išleis metraštį

Šiomet A. L. Dailininkų Sąjunga numatė išleisti, sąjungos veiklą nušviečiant metraštį, kur be aktualijos, bus ir visa eilė straipsnių ir gausu iliustracijų.

Leidiny bus apie 100 puslapių. Redakcinę komisiją sudaro: M. Šileikis, Vl. Vijeikis, Juozas Mieliulis ir Jonas Pilipauskas.

Gruodžio 11 d. įvykęs metinis susirinkimas nutarė kas mėnesį turėti susirinkimus su programa, kur bus rodomas filmas, liečiantis meno reikalus ir dailininkų gyvenimą. Po to seks diskusijos ir einamieji reikalai. Pirmas toks filmas bus rodomas sausio mėnesį. Be to susirinkime buvo iškelta visa eilė aktualių klausimų, susijusių su dailininkų veikla, profesija. Iškeltas profesinis ir techninis pasiruošimas, ypač, dailininko vardo vertė, pačios sąjungos etika, tolerancija, kur šiuo metu dailininko vardas nuostojęs autoriteto.

Šiuos klausimus iškėlė pats S-gos pirmininkas. Naująją valdybą sudaro:

Vladas Vaitiekūnas — pirmininkas, Jonas Pilipaitis — sekretorius ir Vladas Vijeikis — kasininkas.

Jaunųjų talentų varžybos

Jau kelinti metai įėję tradicijon rengti jaunųjų muzikos, dainos ir ritmo talentų varžybas, kurios vyksta prie Immigrants Protective League, rengia Lietuvių Pagalbinis Komitetas. Šiomet toks koncertas — varžybos įvyks sausio 17 d. Jaunimo Centre. Numatoma, kad dalyvaus gausus skaičius jaunųjų meninių jėgų.

Vasario mėnesį vaikų kaukių balius

Jaunimo Centre, vasario pabaigoje, įvyksta tradicinis vaikų kaukių balius. Jau iš anksto tėvai susirūpinę vaikams parūpinti kuo įdomesnes kaukes, nes yra paskirta 10 premijų.

Šiomet Lietuvių Prekybos Rūmų golfo diena rugpjūčio 24 d.

Chicago's Lietuvių Prekybos Rūmai, kuriems šiomet vadovauja Balzekas, kasmet ruošia golfo dienas. Šiomet tokia diena numatyta rugpjūčio 24 d. Silver Lakes Country Club, Chicago's priemiesty. Be to Rūmai gegužės 15 d. miesto centre, Ambassador viešbuty, ruošia šokių. Eilinis Rūmų susirinkimas įvyks sausio 13 d., kur be įvairių pranešimų, bus ir kavutė. Rūmams priklauso nemažas skaičius ir naujųjų ateivių.

Gegužės 5 d. atidaroma apžvalginė dailės paroda

Amerikos Lietuvių Dailininkų S-gos Chicago's skyrius gegužės 5 d. numato atidaryti Jaunimo namuose S-gos narių apžvalginę parodą, kur dalyvaus per 20 dailininkų. Be chigagiškių, dalyvaus ir iš kitų skyrių. J. V.

DIRVAI AUKOJO

Prenumeratą pratęsiant Dirvą aukomis parėmė:

Davulis P., Nashua	...\$1.00
Juodvalkis J., Rochester	1.00
Butkūnas A., St. Charles	1.00
Lukauskas P., Waukegan	2.00
Trinka St., Chicago	1.00
Raskauskas J., Baltimore	2.00
Žilinskas P., Inglewood	1.00
Arnastauskaitė V., Bayonne	2.00
Marcėnas J., Detroit	2.00
Lietuvninkas J., Baltimore	5.00

Visiems aukotojams širdingai dėkojame.

DIRVOJ buvo briliantinis humoro skyrius. Sako, bus dažniau. Patarsiu visiems DIRVĄ skaityti, kuri dabar eina tris kartus per savaitę ir naujesiems skaitytojams tekainuoja 8 doleriai.

E. CHICAGO

Lituanistinės Mokyklos parengimas

Lituanistinės Mokyklos parengimas įvyko gruodžio 27 d., 4 val. p. p. Šv. Pranciškaus parapijos salėje, Harbor, Indiana.

Meninę programą išpildė: Stelmokaitė ir A. Stelmokas akordionu (Kalėdų giesmės), p. Vilbasio studijų mokinės: Jonykaitė ir Aurėlija Ginčiauskaitė pašoko kom. V. Jakubėno kūrinį (Jonukas ir Onytė). Mokyklos mokiniai padėklamavo eilėraščių, pašoko tautinių šokių.

Gausiai pripildytoje salėje, prie skanių užkandžių ir geros orkestro muzikos, senimas smagiai laiką praleido, o jaunimas turėjo progos linksmai pasišokti.

Mokyklos reikalams gauta pelno per 200 dol.

Jūrų skaučių sueiga

East Chicago's apylinkės jūrų skaučių Valties sueiga įvyko gruodžio 28 d., 7 val. vakare, 8349 Delaware St., Highland, Indiana.

Po sueigos buvo vaišės, kurių metu pasikeista dovanėlėmis, padainuota skautiškų dainų.

Pakenė

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

Kolegei

ADOLFINAI MALĖNIENEI,

jos tėveliui mirus reiškiamė širdingiausią užuojautą

Lituanistinės Vysk. M. Valančiaus vidurinės ir pradžios mokyklos mokytojai

Mieliems VYTAUTUI, JUOZUI, kitiems jų broliams ir seserims bei artimiesiems, jų mylimai motinai

A. VASIUKIČIENEI mirus,

nuoširdžią užuojautą reiškia

Jonas Švarplaitis ir šeima